

Porteføljestyret for energi, transport og lavutslipp

Referat	Møte 1/2021
Dato	12. februar 2021 fra kl 9.00 til kl 15.30
Sted	Videomøte

Til stede: Hans Erik Vatne (leder)
Anne Vera Skriverhaug
Elisabeth Maråk Støle
Erik Sauar
Henriette Undrum
Ingeborg Palm Helland
Johan Hustad
Kristin Linnerud
Nils Røkke
Ole Andreas Hagen
Ragnhild Wahl

Observatør: Trude Christine Nagell, Olje- og energidepartementet
Elin Økstad, Klima- og miljødepartementet
Anders Mathias Johansen, Samferdselsdepartementet
Tone Førland Hardeland, Samferdselsdepartementet

Inviterte: Karin Ibenholt, Samfunnsøkonomisk analyse, sak 7/21
Kristina Wifstad, Menon Economics, sak 8/21

Til stede fra Forskningsrådet:

Rune Volla
John Vigrestad
Katrine Wyller
Tone Ibenholt (referent)
Lise Johansen
Mette Brest Jonassen
Marte Qvenild (sak 9/21)
Per Arne Karlsen (sak 6/21)
Mari Lyseid Authen (sak 8/21)
Trond Moengen (sak 8/21)
Lene Cappelen Endresen
Kristin Oxley (sak 6/21)
Petter Helgesen (sak 10/21)

Sak PSENERGI 3/21 **Godkjenning av sakslisten**

Det var ingen kommentarer til sakslisten.

Vedtak: Sakslisten ble godkjent.

Sak PSENERGI 4/21 **Godkjenning av referat fra styremøte 6/2020**

Det var ingen kommentarer til de utsendte referatene.

Vedtak: *Referatene fra styremøte 6 -2020 ble godkjent.
Referat fra styreleder vedtak i sak 1/21 og sak 2/21 ble tatt til orientering.*

Sak PSENERGI 5/21 Habilitet

Habilitetsspørsmål var gjennomgått i forkant. Det var tilstrekkelig antall habile medlemmer i vedtakssak 6/21.

Vedtak: Styremedlemmenes habilitet i vedtakssaker til behandling i møte 1-2021 er oppsummert i Tabell 1. Styremedlemmer som var vurdert som inhabile forlot møtet under diskusjonen av sak 6/21.

Porteføljestyret for energi, transport og lavutslipp - habilitetssjekk														
	Hans Erik Vane	Elisabeth Marak	Stole	Henriette Urdrum	Ragnhild Wahl	Nils Røkke	Johan Huseød	Ingeborg Palm	Helene	Anne Vera Skjervehaug	Erik Sævar	Ole Andreas Høgen	Kristin Linnerud	Antall habile
Sak 5/21 Radikalt nyskapende FP				X			X	X	X	X	X	X		6
	X= habil													

Tabell 1. Resultat av habilitetsvurderinger for møte 12. februar 2021 i Porteføljestyret for energi, transport og lavutslipp

Sak PSENERGI 7/21 Studie av struktur og samarbeid i norsk energiforskning

Tone Ibenholt innledet om bakgrunnen for studien. Resultatene fra studien skal inngå i den årlige rapporteringen til Kunnskapsdepartementet under målområde 4: Et velfungerende forskningssystem. Rapporten er vil imidlertid være nyttig som et av flere grunnlag i arbeidet med porteføljeplanen.

Karin Ibenholt fra Samfunnsøkonomisk analyse presenterte hovedfunnene i studien. Forskningsrådets virkemidler, og da særlig FME-ordningen, har virket strukturerende på forskningssystemet. Utviklingen går i retning av sterkere nettverk rundt hvert enkelt FME, men også flere koplinger mellom de forskjellige FME-ene. FME-ordningen kan bidra til at de sterke miljøene rundt SINTEF og NTNU styrker sin posisjon ytterligere. For å sikre mangfold og konkurranse om midlene er det viktig at andre miljøer også videreutvikles. Innenfor samfunnsvitenskap er det færre miljøer som deltar i andre FME-runde enn første. Den samfunnsvitenskapelige forskningen i de teknologiske FME-ene ivaretas i stor grad av NTNU og SINTEF.

Porteføljestyrets kommentarer:

- Det er en riktig observasjon at den samfunnsvitenskapelige forskningen er litt fragmentert innenfor de teknologiske FME-ene. For å samordne og styrke innsatsen har NTNU laget et eget senter for samfunnsvitenskap.
- Hva kan et porteføljestyre gjøre for at kompetansen i hele landet utvikles og tas i bruk? Det kan tenkes at miljøene i større grad bør utfordres på å dra med seg hele landet. Det må være en forutsetning at dette ikke går på bekostning av kvalitet.
- Rapporten ville vært styrket om der var respondenter utenfor FME og i andre deler av landet ifht tema som skulle belyses. Forskningsrådet oppfordres til å få innspill fra flere miljøer i slike evalueringer som brukes i videre planarbeid.
- På energiområdet har man lyktes med FME-ene og klart å bygge landslag. Det er viktig at dette også skjer på andre områder. Innenfor transportområdet er miljøene fragmentert, og det er behov for å samle miljøene.

- Rapporten har litt svak tilnærming til hvor sterk Norge er internasjonalt innenfor energiforskning. Europa er avhengig av klynger på høyt nivå for å kunne konkurrere med resten av verden.

Vedtak: Porteføljestyret tok presentasjonen til orientering. Innspill og momenter fra diskusjonen blir tatt med i det videre arbeidet med porteføljeplan.

Sak PSENERGI 8/21 Samarbeid med andre virkemiddelaktører innen energifeltet

Rune Volla innledet til saken. Han gjennomgikk kort historien bak samarbeidet mellom virkemiddelaktørene innenfor Grønn vekst. Han orienterte om hva det er ønskelig å legge vekt på i videreutviklingen av samarbeidet gjennom Grønn vekst og Grønn plattform. PILOT-E, som har vært den viktigste aktiviteten innenfor Grønn vekst-samarbeidet, er blitt evaluert i 2020. Evalueringen vil være et viktig innspill til videreutvikling av samarbeidet i virkemiddelapparatet.

Kristina Wifstad fra Menon presenterte evalueringen av PILOT-E. Hun viste til at satsingen er samfunnsøkonomisk lønnsom begrunnet i markedssvikt. Både når det gjelder teknologiutvikling generelt og utvikling knyttet til å møte klimautfordringen, vil det private markedet investere mindre enn det som er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Kristina trakk blant annet fram følgende punkter:

- Samarbeid er nødvendig for å nå klimamålene, og det er viktig at virkemiddelapparatet bidrar. Det samarbeides godt om utlysninger og søknadsbehandling. Oppfølgingen av prosjektene kan bli bedre koordinert.
- Den tematiske avgrensningen i PILOT-E-utlysningene begrenser relevansen for bredden av næringslivet.
- De viktigste effektene av prosjektene er ny kompetanse, nye nettverk og nye markeder.
- Realisering av potensialet i prosjektene er begrenset av manglende tilgang til en dedikert pilot-bruker. Det vil derfor være en stor fordel om prosjektansvarlig har økonomisk interesse av å ta løsningen til et større marked.
- Gjennom PILOT-E flyttes koordineringskostnader fra søker og over på virkemiddelapparatet. Virkemiddelapparatets merkostnad ved PILOT-E sammenliknet med ordinære virkemidler er vurder til ca. 15 prosent.

Porteføljestyrets kommentarer:

- Det er lang vei fra idé til produkt og det er helt nødvendig å ha brukere og kunder med på veien. Det brede TRL-spennet er utfordrende. En effektiv måte å jobbe med utvikling på er å bevege seg fram og tilbake på TRL-skalaen; dette vil utvikle seg gjennom prosjektet og er vanskelig å planlegge.
- Innføring av løpende frister kan redusere behovet for det tette, formaliserte samarbeidet mellom virkemiddelaktørene, siden hele systemet blir mer fleksibelt.
- Det kunne vært interessant å se nærmere på effekten av tematiske smale versus åpne utlysninger; hva vil være mest effektivt for å mobilisere aktører som vanligvis ikke søker Forskningsrådet? En mulighet er å være spesifikk på målene og i mindre grad på tema.
- Styret trakk fram at PILOT-E-ordningen også internasjonalt er et unikt eksempel på samarbeid. Ordningen forutsetter en tillit mellom aktører i virkemiddelapparatet som man ikke finner i så mange land.

Vedtak: Porteføljestyret tok gjennomgangen til orientering. Styret ba administrasjonen ta med seg de kommentarer og innspill som fremkom i møtet i det videre arbeidet med utvikling av samarbeidet

med de andre virkemiddelaktørene innen energifeltet og PILOT-E-ordningen.

Sak PSENERGI 9/21

Revisjon av Porteføljeplan for energi, transport og lavutslipp

Marte Qvenild innledet om saken. Målet med behandlingen i dette møtet var å få frem et underlag for det videre arbeidet med målbilde og prioriteringer. Styremedlemmene hadde sendt inn innspill i forkant av møtet. Marte gikk gjennom de innsendte innspillene til hvert spørsmål som en innledning til diskusjon.

Administrasjonen lager en oppsummering av styremedlemmenes innspill og av det som fremkom i styremøtet. Dette legges ut på sharepointområdet og blir underlag for strategisamlingen i april. Da skal styret diskutere overordnede prioriteringer og overordnede forskningspolitiske mål, samfunns mål og brukermål.

Den opprinnelige tidsplanen for porteføljeplanarbeidet må revideres fordi Forskningsrådet sentralt har vedtatt en endret tidsplan. Marte presenterte den nye tidsplanen. Det legges opp til en åpen innspillsrunde. Administrasjonen vil komme tilbake med opplegg for høring på møtet i april.

Porteføljestyret var svært positive til å ha fått muligheten til å spille inn i forkant av møtet og mente at dette ga en bedre diskusjon i møtet. Porteføljestyret pekte på at det er viktig at ikke altfor mye er fastlagt når innspillsrunder og strategisamlinger gjennomføres. Eksterne miljøer og styrever må ha en reell påvirkningsmulighet.

Vedtak:

Porteføljestyret ba administrasjonen arbeide med et revidert utkast til porteføljeplan for energi, transport og lavutslipp i tråd med innsendte innspill og synspunkter som fremkom i møtet.

Porteføljestyret vedtok utkastet til revidert tidsplanen for det videre arbeidet med porteføljeplan i 2021 og 2022.

Sak PSENERGI 10/21

Orienteringssaker

Det ble orientert om følgende saker:

- **Forskerprosjekter og søknadsbehandling:** Petter Helgesen, avdelingsdirektør i Åpen forskerarena, orienterte om søknadsbehandlingen av forskerprosjekter i lys av debatten i media om dette. Forskningsrådet vil invitere til et åpent dialogmøte om dette og gjennomgå hele prosessen for søknadsbehandling etter at årets utlysingsrunde er gjennomført. Det vil også bli lagt ut mer detaljert informasjon om søknadsbehandlingen på Forskningsrådets hjemmeside.
- **Ny programplan for CLIMIT:** Det arbeides med ny programplan for CLIMIT. Denne skal være klar i januar 2022 og koordineres med porteføljeplanarbeidet. Viktige momenter i ny plan er synergier mellom CLIMIT og fullskalaprojektet, utvidelse av CLIMITs mandat til å omfatte CO₂-fangst fra luft og biomasse og en bedre beskrivelse av behovene for samsfunnvitenskapelig forskning.
- **Fellesutlysning mellom ERA-NET-ene Geothermica og Smart Energy Systems:** Forskningsrådet ønsker å delta i denne utlysningen med inntil 10 mill. kroner. Det medfører ikke økte midler til ERA-NET-samarbeid, siden det allerede var satt av midler til deltakelse i ERA-NET Positive Energy Districts som ikke ligger an til å bli realisert i samarbeid med EU.
- **Grønn plattform:** Styret ba om en kort orientering om grønn plattform. Rune Volla orienterte om at forprosjektsøknadene nå er ferdigbehandlet. Selve hovedutlysningen blir publisert om kort tid. Prosjektene som lyses ut vil være i størrelsesorden 50 – 150 mill. kroner. Det er ikke

avklart når søknadsfristen blir. Universitetene kunne ikke søke om forprosjekter og det er lite trolig at dette blir endret i hovedutlysningen.

- **Møteplanen for 2021:** Det er planlagt å gjennomføre strategisamlingen 21. og 22. april som et fysisk møte. Desembermøtet er fastsatt til torsdag 2. desember med middag kvelden før.
- **Partnerskapene i EU:** Søknad om å delta i partnerskapet på transport er foreløpig utsatt. Begrunnelsen fra kommisjonen er at Norge ikke er EU-medlem og derfor ikke kan delta på linje med medlemslandene. Det arbeides med å løse dette problemet. Det er ulik tilnærming til EØS-landenes status i de ulike DG-ene og for eksempel innenfor energi har deltakelse i partnerskap ikke vært noe problem.

Vedtak: Porteføljestyret tok informasjonen til orientering.

Sak PSENERGI 12/21 Eventuelt

Sak PSENERGI 13/21 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtaksprotokollen vil bli godkjent av styreleder og stedfortreder for styreleder i etterkant av møtet.

Vedtak: Prosess for godkjenning og signering av protokoll ble vedtatt.